

ชื่อเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัย นายบรรพต บุษราคัม **ปริญญา** ศศ.ม. (สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา)

กรรมการที่ปรึกษา	ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ ไพรวรรณ	ประธานกรรมการ
	ผศ.พรพิมล เฉลิมมีประเสริฐ	กรรมการ
	ผศ.เพ็ญศรี อินทชาติ	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2548

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการใช้น้ำของกลุ่ม ผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 2) ความสัมพันธ์พฤติกรรมการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กับอาชีพการเกษตร ซึ่งได้แก่ การทำนา ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ ทำพืชไร่ ทำการประมง และการเลี้ยงสัตว์ 3) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และ 4) ปัญหาการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนผู้ใช้น้ำชลประทานในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง และได้อยู่อาศัยในเขตตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เฉพาะผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 400 คน ตัวแปรที่ศึกษาตัวแปรอิสระ อาชีพการเกษตร จำนวน 6 ตัวแปร ซึ่งได้แก่ การทำนา ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ ทำพืชไร่ ทำการประมง และการเลี้ยงสัตว์ และตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร คือ พฤติกรรมกรรมการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS For Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม ใช้การวิเคราะห์แบบ

ตารางไขว้ (Cross tabulation) และค่าไคสแควร์ (Chi-Square) การวิเคราะห์ กรณีมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะหาขนาดความสัมพันธ์โดยใช้ Cramer's Modified Coefficient of Contingency

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี การใช้น้ำจากแหล่งน้ำชลประทานส่วนใหญ่ใช้ในอาชีพการเกษตร รองลงมาเป็นน้ำดื่ม ส่วนใหญ่ต้มน้ำดื่มที่เกษตรกรเก็บไว้เอง ต้มน้ำโดยเฉลี่ยมากกว่า 3 ลิตรต่อวัน การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และอาบน้ำชำระร่างกาย

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กับอาชีพการเกษตร ซึ่งได้แก่ การทำนา ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ ทำพืชไร่ ทำการประมง และการเลี้ยงสัตว์ พบว่า ประเภทการใช้น้ำในการประกอบอาชีพ กับอาชีพการเกษตร ซึ่งได้แก่ การทำนา ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ ทำพืชไร่ ทำการประมง และการเลี้ยงสัตว์ มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ด้านการจัดสรรน้ำ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารบำรุงรักษา การเสริมสร้างทักษะ และความรู้ของกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยหลวง ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหา มากที่สุด คือ ปริมาณน้ำกับทุนที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอในฤดูแล้ง รองลงมาคือ การไม่มีโอกาสร่วมกำหนดแผนการจัดสรรน้ำ การไม่มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช การใช้ปุ๋ย และการใช้ศัตรูพืช

Title A Study of the Behavior on Using Water of People in the Area of Huay Luang Irrigation Project and Maintenance Project of Huay Luang Reservoir in Chiang Pin, Muang District, Udonthani Province

Author : Mr. Banpot Butsrakham **Degree** : M.A. (Development Strategy)

Advisors Assist. Prof. Dr. Kriangsak Priwan Chairman
Assist. Prof. Pornpimol Chalermmeprasert Committee
Assist. Prof. Pensri Intrachart Committee

Rajabhat Mahasarakham University, 2005

Abstract

The purposes of the research were to study 1) the behavior on using water, 2) the coefficient between agricultural occupations and use of water, 3) the degree of participation in water management, and 4) problems on using water of the people in the area of Huay Luang irrigation project and maintenance project of Huay Luang reservoir in Chiang Pin, Muang district, Udonthani province. The samples were four hundred leaders of each family in the area of Huay Luang irrigation project and maintenance project of Huay Luang reservoir in Chiang Pin, Muang district, Udonthani province. The independent variables were 6 agricultural occupations: growing rice, vegetable farm, fruit farm, crop farm, fishing and animal farm, and the dependent variable was the behavior on using water of the people in the area of Huay Luang irrigation project maintenance project of Huay Luang reservoir in Chiang Pin, Muang district, Udonthani province. The data was collected by questionnaire, and the data was analysed by SPSS for windows. The research statistics used were mean, percentage, standard deviation, t-test and Chi-Square at the .05 level of statistical significance.

The result of the research

According to the data, it was found that the most people used water from the reservoir for agriculture and consumption while some used it for drinking. The most people used rain water for drinking and the average of drinking water was 3 liters/person/day.

In regard to the coefficient of the behavior and occupations, it indicated that the degree of the coefficient of the behavior and agricultural occupations was very high. The agricultural occupations were rice field, vegetable farm, fruit farm, crop farmer, fishing and animal farm.

However, the average degree of the participation in water management was fair. In regard to each item, it was found that the degree of the participation of people in water management was high while the level of participation in maintaining and improving their knowledge on using water efficiently was fair.

In regard to the problems, it was found that the average degree of the problems was fair. However, the most problems were the shortage of water and budget in summer, no opportunity of planning water management, no skills in planting and using fertilizer and pesticide respectively.